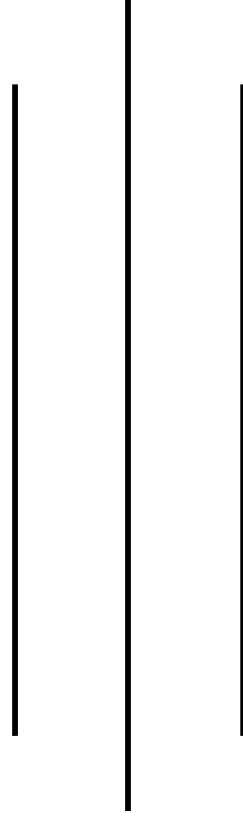

जिल्ला विपद् प्रतिकार्य योजना २०७७

जिल्ला प्रशासन कार्यालय
ताप्लेजुङ्ग

विषय सूची

क्र.सं.	विवरण	पेज नं.
<u>खण्ड — १</u>		
<u>ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको परिचय</u>		
१.	ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको संक्षिप्त परिचय	१
१.१.	जिल्लाको समग्र अवस्था	१
१.१.१.	भौगोलिक अवस्थिति	१
१.१.२.	प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरू	१
१.१.३.	प्रमुख नदी, पोखरी र झरनाहरू	१
१.१.४.	हिमशिखर र भन्ज्याङहरू	१
१.१.५.	हावापानी	२
१.१.६.	राजनीतिक विभाजन	२
१.१.७.	जनसंख्या र जातजातिको अवस्था (२०६८ को जनगणना अनुसार)	२
१.१.८.	यातायातको अवस्था	२
१.१.९.	भू-उपयोग (हेक्टरमा)	३
१.२.	कृषि तथा व्यापार	३
१.२.१.	कृषि उत्पादन तथा खाद्यान्न आत्मनिर्भरता	३
१.२.२.	कृषि भूमिको आकार तथा भूस्वामित्व स्थिति	३
१.२.३.	थोक तथा खुद्रा व्यापार	३
१.३.	शिक्षा, संचार र वन	३
१.३.१.	शिक्षाको अवस्था	३
१.३.२.	सञ्चार अवस्था	३
१.३.३.	वन तथा वातावरणको अवस्था	४
<u>खण्ड — २</u>		
२.	<u>ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको विपद्को इतिहास</u>	
२.१.	जिल्लामा प्रकोप र त्यसको असर	४-५
२.२.	विपद्बाट भएको क्षति	५
२.२.१.	विगत २२ वर्षमा ताप्लेजुङ्ग जिल्लामा प्रकोपबाट भएको क्षतिको विवरण नेपाल रेडक्रसबाट प्राप्त	५-६
२.२.२.	विपद् सम्बन्धी त्रिबर्षिय तालिका	६
२.२.३.	संकटाभिमुख साविकका गाविसहरू (विपद्को प्रकारका आधारमा)	७

२.३.	विगतमा भएका प्रयासहरू	८
२.४.	विद्यमान समस्या तथा चुनौतिहरू	८
२.५.	रणनीति	८
२.६.	कार्यनीति	८
२.७.	जोखिम न्युनिकरण गर्नका लागि	९
२.७.१.	दिर्घकालीन योजना	९
२.७.२	मध्यकालीन योजना	९
२.७.३.	तत्काल लागु गर्नुपर्ने योजना	९
२.८	कार्यान्वयन संयन्त्र एवं जिम्मेवार निकायहरू	९
२.९.	वन डहेलो लागेको सूचना प्रवाह	९-१०
२.१०.	वन डहेलो नियन्त्रण गर्ने तरिकाहरू	१०
२.११.	आगलागी विपद् संवेदनशिल क्षेत्र नजिकमा रहेका पानीका स्रोतहरू	१०
२.१२.	आगलागी विपद् न्यूनीकरण गर्न प्रयोग गर्न सकिने वैकल्पिक उपाय/स्रोतहरू	१०
२.१३.	आगलागी विपद् न्यूनीकरण गर्न अपनाउनु पर्ने कार्यहरू	१०-११
२.१४.	आगलागी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	११-१२
२.१५.	आगलागी विपद् न्यूनीकरणका लागि विद्यमान क्षमता एवं थप आवश्यकता	१२-१३
३.	विपद्को क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघसंस्थाहरू	१४-१७
३.४.	क्षेत्रगत समूह (Clusters) का साझेदारहरू र कार्यविवरण	१८
३.४.१.	खाद्य तथा पोषण समूह	१८
३.४.२.	खानेपानी तथा सरसफाई समूह	१८-१९
३.४.३.	स्वास्थ्य तथा पोषण समूह	१९-२०
३.४.४.	संरक्षण समूह	२०-२१
३.४.५.	शिक्षा समूह	२१-२२
३.४.६.	खोज तथा उद्धार समूह	२२-२३
३.४.७.	आवास समूह	२३-२४
३.४.८.	गैर खाद्य समूह	२४-२५
३.४.९.	संचार तथा समन्वय समूह	२५-२६

खण्ड - १
ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको परिचय

१. ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको संक्षिप्त परिचय

नेपालको सुदुर पूर्वी हिमाली जिल्ला ताप्लेजुङ्गको नामाकरण “ताप्ले” नाम गरेको भुटिया राजाको “जोङ्ग”(किल्ला) बाट रहन गएको हो भन्ने कथन पाईन्छ । अर्को शब्दमा “ताप्ले” भनेको घोडा र “जुङ्ग” भनेको चराउने ठाउँ भन्ने कथन रहेको पाईन्छ । यो जिल्ला प्रदेश नं. १ अन्तर्गत पूर्वोत्तर भागमा अवस्थित जिल्ला हो, जहाँ विश्वको तेस्रो तथा नेपालको दोस्रो उच्च हिमाल, विश्वकै सबैभन्दा सुन्दर कहलिएको “सिङ्गलिला” हिमश्रृङ्खला रहेका छन् । चीनको स्वशासित प्रान्त तिब्बतको ल्हासाबाट सबैभन्दा नजिक पर्ने नेपालको जिल्ला पनि यही नै हो । यस जिल्लामा प्रसिद्ध पाथीभरा देवीको मन्दिर, करिव ६०० वर्ष पुरानो डिकी छ्योलिड गुम्वा रहेको पाइन्छ । राणाकालमा समेत विभिन्न अड्डा अदालत रहेको यस जिल्लालाई बुढापाकाहरु “अमिनी” नामले समेत चिन्ने गर्दछन् ।

१.१. जिल्लाको समग्र अवस्था :

१.१.१ भौगोलिक अवस्थिति :

सीमाना :

पूर्व : भारतको सिक्किम,

पश्चिम :तेह्रथुम, संखुवासभा जिल्ला

दक्षिण : ताप्लेजुङ्ग, तेह्रथुम,

उत्तर : चीनको तिब्बत

जिल्लाको कुल क्षेत्रफल : ३६४६ वर्ग कि.मि.

(नेपालको कुल क्षेत्रफलको ३.२७५%)

उचाई : ७७७ मिटरदेखि ८५८६ मिटरसम्म

१.१.२. प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरु :

कन्चनजंघा हिम श्रृङ्खला	सिजेमा पोखरी
पाथीभरा देवी	फुडफुङ्गे झरना, सांवा
भूत पोखरी, पापुड	कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र
तिम्बुङ पोखरी, कालीखोला	ढ्वाङढ्वाङ्गे छहरा, लिम्बुदिन/मेहेले
हात्ती ढुङ्गा, सुरुमखिम	घुन्सा
तिनजुरे	लुङथुङ झरना
मिल्के डाँडा	जलजले

१.१.३ प्रमुख नदी, पोखरी र झरनाहरु

यस जिल्लाका प्रमुख नदीहरुमा तमोर, कावेली, इवा, फावा, मेवा, मैवा, सिस्ने, हेल्लोक, घुन्सा खोला हुन् भने हिमनदीहरुमा चावुक, यालुङ्ग, छिडलाङ्ग, छ्याटुक, रामदाङ्ग, याम्दारी र लावाक हुन । पोखरीहरुमा सिजेमा, इवा, नुप्चू, जलजले, दूध, तिम्बुक, माछा र लामपोखरी रहेका छन् । झरनाहरुमा भने लेवती, फुडफुङ्गे, ढ्वाङ ढ्वाङ्गे, ईवा र थुम्वा रहेका छन् ।

१.१.४ हिमशिखर र भञ्ज्याङ्गहरु

यस जिल्लाका भञ्ज्याङ्गहरुमा टिपताला, खाडलो, झिसाङ्ग, काडला, चावुक, फल्याके, देउराली, छन् भने हिमालहरुमा कञ्चनजङ्घा, कुम्भकर्ण, जोडसाङ्ग, टेन्टपिक, गिमीगोल, किराँतचुली, कावुतालुङ्ग, पिरामिडपिक आदि सातहजार मिटर भन्दा अग्ला हिमाल हुन् ।

१.१.५. हावापानी

यो जिल्ला हिमाली जिल्ला भएको कारणबाट वर्षा याममा बादलले ढाकी राख्ने, जाडो समयमा ३२०० मिटर भन्दा तलसम्म हिउँ पर्ने र हिउँदमा हिमाली क्षेत्र खुल्ला हुने भएको हुँदा जाडो हुने गर्छ । जिल्लामा न्युनतम तापक्रम-०.६ डिग्री देखी अधिकतम ३० डिग्री सेल्सियससम्म तथा वर्ष भरीमा औषत १७३९.९९ मि.लि. सम्म पानी परेको देखिन्छ । सबैभन्दा कम तापक्रम हुने महिना पौष र तापक्रम बढी हुने महिना श्रावण हो ।

१.१.६. राजनीतिक विभाजन :

प्रदेश नं. - १

जिल्ला - ताप्लेजुङ्ग

प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र - १

नगरपालिका संख्या- १

सदरमुकाम - फुडलिङ्ग

प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र - २

गाउँपालिका संख्या - ८

१.१.७. जनसंख्या र जातजातिको अवस्था (२०६८ को जनगणना अनुसार) :

कुल जनसंख्या : १,२७,४६१

पुरुषको संख्या : ६०,५५२

कुल घरधुरी संख्या : २६५०९

जनघनत्व : ३४.५ प्रति बर्ग कि.मि.

सरदर औषत आयु : ६० वर्ष

मुख्य जाति (प्रतिशतमा) : लिम्बु ४१.४१, ब्राम्हण १६.४०, क्षेत्री ११.०७, शेर्पा ९.११, राई ४.४७, गुरुङ्ग ४.०६, तामाङ्ग ३.८०, कामी ३.५६, नेवार १.८०, दमाइ १.६०, मगर ०.८५, सुनुवार ०.८५ र अन्य २.८७ रहेको

भाषा (प्रतिशतमा) : नेपाली भाषा (५०.०६), लिम्बु भाषा (३३.९१), भोटे भाषा (८.९१)

१.१.८. यातायातको अवस्था आ.व. ०७५/०७६ सम्म

सडक : जिल्लाभर करिब ४५२ कि.मि. (मेची राजमार्ग समेत)

मुख्य सडक : मेची राजमार्ग (२३ कि.मि.) - कावेलीबाट ताप्लेजुङ्ग सदरमुकामसम्म

ताप्लेजुङ्ग (सदरमुकाम) : सुकेटार (८ कि.मि. कालोपत्रे)

ताप्लेजुङ्ग (सदरमुकाम) : दोभान (२५ कि.मि.) कच्ची सडक

ताप्लेजुङ्ग (सदरमुकाम) : तापेथोक (४५ कि.मि.) कच्ची सडक

ताप्लेजुङ्ग (सदरमुकाम) : खाम्दिमे (८० कि.मि.) कच्ची सडक

ताप्लेजुङ्ग (सदरमुकाम) : ओलाङ्गुला मार्ग (९५ कि.मि. ट्रयाक खोल्ने काम भईरहेको

फुडलिङ्ग - सिंवा बजार -

३२ कि.मी कच्ची

फुडलिङ्ग - तिरिङ्गे -

३२ कि.मी कच्ची

फुडलिङ्ग - काफ्लेपाटी -

२० कि.मी कच्ची

फुडलिङ्ग - थिवा बजार -

१६ कि.मी कच्ची

फुडलिङ्ग - फावाखोला -

१६ कि.मी कच्ची

फुडलिङ्ग - थेचम्बु -

१८ कि.मी कच्ची

दोभान बजार हुदै साँघु निर्माणाधिन -

४२ कि.मी कच्ची

विमानस्थल : सुकेटार विमानस्थल (२३९४ मि.) धावनमार्ग कालो पत्रे भई २०७२ असोज २५ गतेबाट उडान भईरहेको छ ।

१.१.९ भू-उपयोग (हेक्टरमा) :

- जिल्लाको कुल क्षेत्रफल : ३,६३,७००
- खेती योग्य जमिन : २७५५१
- बनजंगलले ढाकेको : १,५५,०१९
- चरण क्षेत्रले ढाकेको : ३५,३८४
- अन्य क्षेत्र : १,५२,८३६ (बसोबास, नदीनाला, भिरपाखो)

१.२. कृषि तथा व्यापार :

१.२.१ कृषि उत्पादन तथा खाद्यान्न आत्मनिर्भरता :

ताप्लेजुड जिल्लाको कूल खेति योग्य जमिन २७५५१ हेक्टर मध्ये २१०० हेक्टरमा ७४०४५ मे.टन उत्पादन हुने अनुमान गरिएको छ । उत्पादन उपभोग गर्नु भन्दा अगावै चरा, मुसा, किराहरुबाट र अखाद्य पदार्थ (मादक पदार्थ) मा ५५ प्रतिशत वा ४३६८६.८ मे. टन क्षति हुने अनुमान गरिएको छ । उक्त क्षतिबाट बच्न आउने खान योग्य उत्पादन ३०३५८.६ मे.टन हुन आउँछ । यो खाद्यान्नले ताप्लेजुड जिल्लाका ११९०५३ जनालाई मात्र सालभरी खान पुग्ने देखिन्छ । हाल ताप्लेजुड जिल्लाको जनसंख्या १२७४६१ रहेको छ । प्रतिव्यक्ति वार्षिक २५५ के. जि. आवश्यकतालाई मान्दा जिल्लामा २१४३.९ मे. टन खाद्यान्न अभाव भएको देखिन्छ ।

१.२.२. कृषि भूमिको आकार तथा भूस्वामित्व स्थिति

सिनं.	भू-स्वामित्व	परिवार प्रतिशत	परिवार संख्या
१	१ हेक्टर देखि ५ हेक्टरसम्म	२०	
२	०.५ हेक्टर देखि १ हेक्टरसम्म	६०	
३	०.२५ हेक्टर देखि ०.५ हेक्टरसम्म	१५	
४	०.२५ हेक्टर भन्दा कम	४	
५	भूमि बिहिन	१	

१.२.३. थोक तथा खुद्रा व्यापार

यो जिल्ला व्यापारिक दृष्टिकोणले केन्द्रको रूपमा रहेको जिल्लाको रूपमा देखिँदैन । जिल्लाका केही व्यापारिक केन्द्रहरु सिर्वाँ, दोभान, सुकेटार, हान्द्रुड, पूर्णोडाडा थेचम्बु, डाडागाउँ सिनाम, खाम्दिम्बे आम्बेगुदिन प्रमुख हुन् ।

१.३. शिक्षा, संचार र वन

१.३.१. शिक्षाको अवस्था :

- महिला साक्षरता: ६४.१५%
- पुरुष साक्षरता : ७९.२९%
- जम्मा साक्षरता: ७१.३०%

१.३.२. सञ्चार अवस्था :

जिल्ला हुलाक १ (एक)

इलाका हुलाक १२ (एघार)

अतिरिक्त हुलाक : ३८ (अठतिस) शाखा काउण्टर १

टेलिसेन्टर केन्द्र : ४ (जिल्ला हुलाक, पेदाङ इ. हुलाक, हाङपाङ इ. हुलाक, चागे इ. हुलाक)

एफ एम रेडियो संख्या : ३

१.३.३. वन तथा वातावरणको अवस्था :

क्र सं	वन जंगलको प्रकार	क्षेत्रफल	प्रतिसत
१	कोणधारी वन	१०९७९	३.०३
२	कडा काठको वन	५९४५८	१६.०४
३	मिश्रित वन	१५३५४	४.२३
४	संरक्षित वन	१३९३७	३.८४
५	बुट्यान	४००३३	११.०४
	जम्मा	१३९७६१	३८.५४

खण्ड २

ताप्लेजुड जिल्लाको विपद्को इतिहास

२.१. जिल्लामा प्रकोप र त्यसको असर :

प्रकोपबाट जोखिममा रहेका नेपालका विभिन्न जिल्लाहरू मध्ये ताप्लेजुड जिल्ला पनि एक हो । विगत ३७ वर्षमा यस जिल्लामा भएका घटेका प्रकोप तथा त्यसको कारण भएको मानवीय एवं धनको क्षतिको आधारमा यस क्षेत्रमा प्रमुख रूपमा आगलागी, बाढी पहिरो, हिम पहिरो, महामारी, भूकम्प, असिना, चट्याङ्ग आदि प्रमुख प्रकोप हुन् । यसका अतिरिक्त हुरी वतास, हिमताल विष्फोटन, आपसी विवाद वन डढेलो, वन्यजन्तु तथा किराहरूबाट हुने आक्रमण आदि सहायक प्रकोप हुन् ।

जिल्लाका अधिकांश जमिन भिरालो एवं महाभारत तथा उच्च हिमाली क्षेत्रको कमजोर भौगर्भिक संरचनाको रहेको छ । कमजोर पहाडले निर्मित अधिकांश जिल्लाको भू-भाग वर्षा याममा जमिन कटान भै प्राकृतिक रूपले नै भू-क्षय हुने प्रकृतिको छ । अलैंची तथा अन्य कृषिजन्य उत्पादन बढाउने उद्देश्यले पर्ति जमिन कब्जा गरी खेति योग्य बनाउनु, बाढि भएको पानी पहिरो क्षेत्रमा कटाएर लगाउनु, भू-बनोट कमेरे माटो हुनु तथा जिल्लाको माथिल्लो क्षेत्रमा खोरीया प्रथा कायम रहनु आदि ताप्लेजुड जिल्लामा बाढि पहिरो जाने प्रमुख कारण रहेको देखिन्छ ।

जिल्लामा भएका प्रमुख चर्चित पहिरोहरूमा हाडदेवाको हिरेवा, चिनेवा र तमोर नदीको पहिरो, नाडखोल्याड, लिडखिम-थिवा, फुरुम्बु, सिनाम, आँड्ढोप, निघुरादिन, फुलबारी, याम्फुदिन, तापेथोक, थुम्बेदिनको पहिरोलाई नियमित रूपमा बगिरहने ठूला पहिरोको रूपमा लिने गरिन्छ । सावादिन, लिवाड, इखाबु, तापेथोक, लेलेप आदि साविकका गाविसहरूमा पनि साना-साना पहिरोहरू नियमित बगिरहेका छन् । यी पहिरोहरूले विगतदेखि नै यस जिल्लाको जनधनको नियमित रूपमा क्षति गरिरहेका छन् ।

विगत पाँच वर्ष यता हालसम्म यस जिल्लामा ५१ जनाको मृत्यु भएको छ भने २० जना वेपत्ता भएका छन् । करोडौं बराबरको सम्पति क्षति भएको छ । जिल्लाका साविकका १८ वटा गा.वि.स. प्रकोपबाट प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित भएका छन् । बजार क्षेत्रमा अव्यवस्थित बस्ती विकास भैरहेको तथा आगलागी नियन्त्रण गर्न श्रोत साधनको पर्याप्त उपलब्धता नभएको कारणले यसबाट हुनसक्ने क्षतिको न्यूनीकरणलाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्था गर्न सकिएको छैन । जिल्लाको अर्को प्रमुख प्रकोप आगलागी हो । गाउँ क्षेत्रमा सलाई लाईटरजस्ता ज्वलनशील वस्तु केटाकेटीलाई खेल्न दिएर, खाना पकाउने कोठाको भित्ताहरू माटोले नपोत्नु, हावाहुरी चलेको बेला खाना पकाउनु, मैनबत्ती बाल्नु र चुल्होमा आगो राख्नु तथा वनमा लाग्ने आगो फैलिदै गएर समेत आगलागी हुने गरेको छ ।

जिल्लामा विगत ३६ वर्षमा १४ वटा मुख्य प्रकोपहरू देखिएका छन् । यसले यहाँको जनजीवनलाई प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा प्रभाव पारेको छ । प्रकोपको समयमा पीडितलाई भौतिक तथा मानवीय सहयोगको आवश्यकता पर्दछ । त्यो आवश्यकता पुरा गर्नु राज्यको दायित्व हो भने पीडितको सहयोग पाउने अधिकार हो । राज्यले प्रकोपको

समयमा पीडितलाई तत्काल प्रदान गर्नुपर्ने सेवा तथा गुणस्तरीय सुविधा राज्यको तोकिएको निकायबाट मात्र पुरा गर्न सक्ने अवस्था हाल विकास नभई सकेकोले यस सेवालालाई चुस्त दुरुस्त रूपमा लक्षित समुदायसम्म पुर्याउन जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू र स्थानीय स्तरमा गठन भएका सामुदायिक संस्था एवं प्रकोप स्थलमा रहेका सुरक्षित नागरिकहरूको सहयोग हुन जरुरी छ ।

यस्ता विपद्हरूबाट प्रत्येक वर्ष ८० देखि ९६ परिवार सम्मलाई असर पर्ने गरेको नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा ताप्लेजुङ्गले राहत वितरण गरेको रेकर्ड र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको तथ्याङ्कबाट देखिन्छ । सामान्य विपद्को अवस्थामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति, गा.पा./न.पा.हरू, नेपाल रेडक्रस, उद्योग बाणिज्य संघ, गै.स.स.महासंघ र विभिन्न संघ संस्थाहरूले विपद् प्रभावित पक्षलाई राहत सहयोग गर्ने गरेको भए तापनि अपर्याप्त सार्वजनिक सचेतना, पूर्वतयारीमा अपार्याप्तता, अन्तर सरकारी निकायबीचको समन्वयको कमी, अपर्याप्त वित्तीय श्रोत तथा प्राकृतिक विपदलाई कम गर्न प्राविधिक ज्ञान र दक्षताको कमिका कारण वर्षेनी करोडौंको धनमालको क्षती हुने गरेको र प्रभावितले समयमै उद्धार तथा राहत सेवा प्राप्त गर्न नसकिरहेको अवस्था छ । यसरी विभिन्न प्रकारको विपद् मध्ये आगलागीमा परेका व्यक्तिहरूलाई तत्काल उद्धार तथा राहत सेवा पुर्याउनको लागि आगलागी विपद् जोखिम न्यूनिकरण कार्ययोजना-२०७७ तयार गरिएको छ ।

२.२ विपद्बाट भएको क्षति

समय समयमा अप्रत्यासित रूपमा जाने पहिरोहरूले पुर्याएको धनजनको क्षति आँकलन गर्न नै कठिन छ । सिनाम, चाक्सिबोटे, नाडखोल्याङ, लिङखिम आदि गाउँमा विभिन्न मितिमा गएका पहिरोहरूले कारुणिक कथा बोकेको छ । कति परिवारका सदस्यहरू सबै सदाका लागि समाप्त भए भने कति अभिभावकबिहीन हुन पुगे त कति सन्तानबिहीन भए ।

२.२.१ बिगत २१ वर्षमा ताप्लेजुङ जिल्लामा प्रकोपबाट भएको क्षतिको विवरण नेपाल रेडक्रसबाट प्राप्त

सि.नं.	साल	आगलागी	बाढी/पहिरो	हुरिबतास	भुकम्प	चट्याङ	अन्य	जम्मा
१	२०५४/५५	८	४	१			४	१७
२	२०५५/५६	४७	३७	५			६	९५
३	२०५६/५७	५९	१२१	१				१८१
४	२०५७/५८	४९	१३	२		२	१	६७
५	२०५८/५९	४४	६०	३				१०७
६	२०५९/६०	४२	२५१					२९३
७	२०६०/६१	१०२	५६	४				१६२
८	२०६१/६२	६७	१८	१९		२		१०६
९	२०६२/६३	६७	१८		२			८९
१०	२०६३/६४	२७	१२	३			२	४०
११	२०६४/६५	४९	१७	२७	३			९६
१२	२०६५/६६	५१	२९	२६				१०६
१३	२०६६/६७	७०	१२	२१	२			१०५
१४	२०६७/६८	७६	३४	१५	१	४		१३०
१५	२०६८/६९	५८	५२	५०	१३०४	३	१	१४६८
१६	२०६९/७०	५३	३५	२२	१२	२		१२४
१७	२०७०/७१	६१	१२	९२	४			१६९
१८	२०७१/७२	१७०	३९२	१७	६			५८५

१९	२०७२/७३	३८	७८	१९	१८	१		१५४
२०	२०७३/७४	३४	८७	४	२	१		१२८
२१	२०७४/७५	३४	२३	१०	-	-	-	६७
२२	२०७५/७६	२८	३४	४	-	३	२	६७
२३	२०७६/७७ को हालसम्म	४२	१४	४	-	१	-	६१
जम्मा		१२७६	१४०९	३५०	१३५४	२०	१६	४४२२

२.२.२. विपद सम्बन्धी त्रिबर्षिय तालिका

श्रोत जिल्ला प्रहरी कार्यालय ताप्लेजुङ्ग

आ.ब. ०७४/०७५

सि.नं.	विपदको प्रकार	मानिस		चौपाया		घर क्षति		अ. मूल्य	कै
		मृत्यू	घाइते	मृत्यू	घाइते	कच्ची	पक्की		
१	आगलागी	२	१	१	-	३३	-	२,५१,४८,०५०	
२	बाढी/पहिरो	-	५	९	-	१५	-	१,३०,०१,०००	
३	हावाहुरी	-	-	-	-	३	-	६,६०,०००	
४	चट्याङ	१	३	-	-	-	-	-	
५	भुकम्प	-	-	-	-	-	-	-	
६	असिनापानी	-	-	-	-	-	-	-	
७	जंगली जनावार	-	-	-	-	-	-	-	
जम्मा		३	९	१०		५१	-	३,८८,०९,०५०	

आ.ब. ०७५/०७६

सि.नं.	विपदको प्रकार	मानिस		चौपाया		घर क्षति		अ. मूल्य	कै
		मृत्यू	घाइते	मृत्यू	घाइते	कच्ची	पक्की		
१	आगलागी	१	१	-	-	३०	-	३,७०,४७,२५०	
२	बाढी/पहिरो	-	१	१	३	४९	-	३,३१,९०,५००	
३	हावाहुरी	-	-	-	-	८	-	११,४०,०००	पापुङको स्कुल समेत
४	चट्याङ	-	४	-	-	-	-	-	
५	भुकम्प	-	-	-	-	-	-	-	
६	असिनापानी	-	-	-	-	-	-	-	
७	जंगली जनावार	-	-	-	-	-	-	-	
जम्मा		१	६	१	३	८७	-	७,१३,७७,७५०	

आ.ब. ०७६/०७७ हालसम्म

सि.नं.	विपदको प्रकार	मानिस		चौपाया		घर क्षति		अ. मूल्य	कै
		मृत्यू	घाइते	मृत्यू	घाइते	कच्ची	पक्की		
१	आगलागी	०	१	०	०	२५	१	१०,५३,२०,३५०।-	
२	बाढी/पहिरो	०	०	३	१	६	०	४६,१०,४०००।-	
३	हावाहुरी	-	-	-	-	-	-	०	
४	चट्याङ	१	४	४	०	१	०	१,५१,०००।-	
५	भुकम्प	-	-	-	-	-	-	-	
६	असिनापानी	-	-	-	-	-	-	-	
७	जंगली जनावार	-	-	-	-	-	-	-	
जम्मा		१	५	७	१	३१	१	१५,१५,७५,३५०	

२.२.३ संकटाभिमुख साविकका गाबिसहरु (विपद्को प्रकारका आधारमा)

जिल्लाका विपद्सँग सम्बन्धित कार्य गर्ने कार्यालय तथा संघसंस्था (Cluster member) हरू सँग २०६७ सालमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले गरेको जोखिम पहिचान सम्बन्धी गोष्ठीले गरेको पहिचान र सो पछि जिल्लामा घटेका घटनाका आधारमा जोखिमहरु साविकका गाबिसमा निम्न बमोजिम पर्ने सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

आगलागी

क्र.सं.	न.पा./गा.पा.	उच्च जोखिममा रहेका साविक गा.वि.स.हरु	मध्यम जोखिममा रहेका साविक गा.वि.स.हरु	न्यून जोखिममा रहेका साविक गा.वि.स.हरु	कै.
१	सिरीजङ्घा	याम्फूदिन, मामांखे, खेवाड, पेदाड, तेल्लोक सिनाम र सिकैचा	आम्बेगुदिन		
२	सिदिडवा		लिम्बुदिन र साब्लाखु	कालीखोला, सुरुमखिम, सादेवा, आंखोप र मेहेले	
३	पाथीभरा याडवरक	थेचम्बु र नाडखोल्याङ्ग	डुम्रिसे र तिरिङ्गे	थुम्बेदिन र चाक्सिबोटे	
४	फुडलिङ न.पा.	वडा नं. १,२,३,४,५,६,७,८,९ र १०	वडा नं. ११		
५	फक्ताडलुङ	लिङ्खिम, लेलेप, तापेथोक र ईखाबु	ओलाङ्चुङगोला	खेजेनिम र सावादिन	
६	मिक्वाखोला	लिवाङ र साँवा	खोक्लिङ	पापुङ	
७	मेरिङ्गेन	थुकिमा र खाम्लुङ	सान्थाक्रा	नाल्वु, लिङ्तेप र थिङ्लाबु	
८	मैवाखोला	साँघु र दुङ्गेसाँघु		फाकुम्बा	
९	आठराई त्रिवेणी	चाँगे, हाडपाङ, फुलबारी र निघुरादिन			

खडेरी

क्र.सं.	न.पा./गा.पा.	उच्च जोखिममा रहेका साविक गा.वि.स.हरु	मध्यम जोखिममा रहेका साविक गा.वि.स.हरु	न्यून जोखिममा रहेका साविक गा.वि.स.हरु	कै.
१	सिरीजङ्घा	पेदाङ र सिनाम	आम्बेगुदिन र तेल्लोक	याम्फूदिन, खेवाड, मामांखे र सिकैचा	
२	सिदिडवा	सादेवा, साब्लाखु र आंखोप		सुरुमखिम, कालीखोला र लिम्बुदिन	
३	पाथीभरा याडवरक	डुम्रिसे, चाक्सीबोटे, थेचम्बु, नाडखोल्याङ्ग र थुम्बेदिन		तिरिङ्गे	
४	फुडलिङ न.पा.	वडा नं. ७ र ८		वडा नं. १,२,३,४,५,६,७,८,९ र १०	
५	फक्ताडलुङ	सावादिन		लेलेप, ओ.चु.गोला, तापेथोक, ईखाबु र खेजेनिम	
६	मिक्वाखोला	खोक्लिङ		लिवाङ, साँवा र पापुङ	
७	मेरिङ्गेन	सान्थाक्रा र खाम्लुङ		नाल्वु, थुकिमा, लिङ्तेप र थिङ्लाबु	
८	मैवाखोला			फाकुम्बा, साँघु र दुङ्गेसाँघु	
९	आठराई त्रिवेणी	फुलबारी र निघुरादिन		हाडपाङ	

२.३. बिगतमा भएका प्रयासहरू :-

- प्रकोपसँग सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी विपद्को अवस्थामा एकैपटक परिचालन हुन सक्ने गरी स्थानीय स्तरमा एउटा Co-ordinating कमिटी गठन गरी कार्य गरिएको ।
- संभावित आगलागी सम्बन्धी ज्ञान दिलाई सही तरीकाले परिचालन गर्नको लागि Unit मा Response Simulation Exercise गराई परिचालन गरिएको ।
- स्थानीय विद्यालयहरूमा आगलागी सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- आगलागीमा परिचालित हुँदा आफ्नो सुरक्षा तथा आवश्यक उद्धार सामग्रीहरू सहित परिचालन भई उद्धार गरिएको ।

२.४ बिद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरू :-

- भौगोलिक बिकटताको कारण घटना घटेको स्थानमा तत्काल समयमा स्रोत साधनको परिचालन हुन समस्या ।
- उद्धारका सामग्री तथा उपकरणको कमी ।
- न्यून तालिम प्राप्त जनशक्ति ।
- आगलागीको समयमा सबै स्थानहरूमा मोटरबाटो सञ्चालन नभएकोले पैदल यात्रा गरी जानुपर्ने हुँदा उद्धार कार्यमा ढिला हुने ।
- Rehabilitation गराउदा बितरण गर्ने राहत सामग्रीको अभाव हुने ।

२.५ रणनीति :-

आगलागीहुनुपूर्व, आगलागीको समयमा र विपद् पश्चात गर्नुपर्ने सम्पूर्ण क्रियाकलापको योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

२.६ कार्यनीति :-

आगलागीबाट प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायको आवश्यक पूर्वतयारी सहितको तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन जिम्मेवारी बाँडफाँड गरिएको योजनाबद्ध खाका नै आगलागी पूर्वतयारी कार्य योजना हो । यस कार्ययोजनामा नेपाल सरकारद्वारा निर्देश गरिए अनुसार आगलागी पूर्वतयारी कार्य र आपत्कालीन कार्ययोजना समावेश गरिएको छ । जिल्ला स्तरमा आगलागी सामना गर्न सक्ने क्षमताको विकास गरी आगलागीबाट हुनसक्ने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्नु यस कार्य योजनाको लक्ष्य हो ।

आगलागीको समयमा पीडितको खोज तथा उद्धार गरी स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोगद्वारा प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु र हुन सक्ने आगलागीको सामना गर्न आगलागी पूर्व आवश्यक पूर्वतयारी गर्नु यस योजनाको मूल उद्देश्य हो । यस योजनाका पूरक उद्देश्य निम्नअनुसार छन् ।

- जिल्लामा हुन सक्ने आगलागी सामना गर्न आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था सहित क्षेत्रगत रूपमा पूर्वतयारी गर्नु ।
- आगलागीको प्रकोपमा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने सुनिश्चितता गर्नु ।
- आगलागीबाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउने प्रत्याभूति गर्नु,
- चेतनामूलक तथा न्यूनीकरणका कार्यक्रम मार्फत दीर्घकालीन रूपमा हुने क्षतिलाई कम गर्दै लैजान सहयोग पुर्याउनु ।

२.७ जोखिम न्युनिकरण गर्नका लागि:

२.७.१ दिर्घकालीन योजना

- सबै क्षेत्रहरूलाई यातायात सञ्जालले जोड्ने,
- ताप्लेजुङ्ग जिल्लालाई आगलागी जन्य विपद्का लागि कम जोखिमुक्त जिल्लाको रूपमा परिवर्तन गर्न सबै निकायहरूसँग निरन्तर सहकार्य गर्ने,

२.७.२ मध्यकालीन योजना

- उच्च जोखिम भएका क्षेत्रमा पानी जम्मा गर्ने ट्याडकी निर्माण गर्ने,
- आपतकालिन उद्धारलाई सहज पार्न प्रत्येक पालिकामा कम्तीमा १ हेलीप्याड निर्माण गर्ने,
- सबै स्थानीय तहहरूले दमकलको व्यवस्था गर्ने,
- अति संवेदनशिल वन क्षेत्र र वस्तीको सिमानामा आगलागी जन्य/प्रज्वनशिल पात पतिगरहरू व्यवस्थित गर्न आवश्यक क्षेत्र तोक्ने,
- प्रत्येक स्थानीय तहहरूमा तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्ति तयार पार्ने,
- निरन्तर रूपमा जनचेतामुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने,

२.७.३ तत्कालीन योजना

- जोखिमयुक्त क्षेत्र आसपास नजिकको पानीको स्रोत पहिचान गर्ने,
- संवेदनशिल वन क्षेत्र र वस्तीको सिमानामा आगलागी जन्य/प्रज्वनशिल पात पतिगरहरू व्यवस्थित गर्ने,
- उपलब्ध भएका दमकलहरू परिचालन गर्ने गराउने,
- टोल टोलमा स्वयं सेवक समुह गठन गर्ने,
- अत्यावश्यक खाद्य सामग्रीहरूको जोहो गर्ने,
- उपयुक्त बासस्थान पहिचान गरी तयारी अवस्थामा राख्ने,
- खुला ठाउँ/चउरको पहिचान गरी सेल्टरको लागि पुर्व तयारी गर्ने,
- सञ्चार माध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण गर्ने,
- सार्वजनिक संस्थाहरूको सक्रिय सहभागितामा जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने,
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले आगलागी नियन्त्रण र अपारको लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने ।

२.८ कार्यान्वयन संयन्त्र एवं जिम्मेवार निकायहरू:-

आगलागीको समयमा प्रभावित मानिसहरूमा छिटो छरितो उद्धार तथा राहत एवं सहयोग आदान प्रदान गर्नका लागि सरोकार संघसंस्थाहरू एक आपसमा विषयगत रूपले समन्वय गर्नु पर्ने खांचो टट्कारो रहन्छ । प्रभावकारी संचार समन्वयबाट आगलागीको समयमा प्रभावित व्यक्ति समक्ष प्रभावकारी उद्धार तथा राहत सहयोग पुराउन सकिन्छ । जसका लागि जिल्ला समन्वय समिति, न.पा./गा.पा.हरूले आ-आफ्नो स्तरबाटसूचना व्यवस्थापनको नेतृत्व लिई अन्य निम्न सरोकारवाला निकायबाट सहयोग पुर्याइने छ । भने प्राप्त सूचनाका आधार मा समन्वय गर्ने नेतृत्व जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत गरिने छ ।

२.९ वन डढेलो लागेको सूचना प्रवाह:

- Moderate Resolution Imaging Spectroradiometer (MODIS) विधिबाट केही नेपालका केहि जिल्लाहरूमा नेपाल वन प्राविधिक संघ र डिभजन वन कार्यालय तथा कंचनजङ्गा संरक्षण क्षेत्रको

सहकार्यमा वन डढेलोको सूचना डढेलो लागि रहेकै वखत प्रवाह हुने प्रणाली स्थापना गरी डढेलो नियन्त्रणको कार्य भइरहेकाले सो प्रविधि यस जिल्लामा पनि स्थापना गर्न पहल गर्ने ।

- अतिसंवेदनशिल र संवेदनशिल क्षेत्रमा स्थानिय स्तरको डढेलो नियन्त्रण संजाल निर्माण गर्ने र उक्त संजाललाई डढेलो नियन्त्रण औजार उपलब्ध गराउने ।
- आगलागी हुने मौसममा अतिसंवेदनशिल र संवेदनशिल क्षेत्रमा निरन्तर रूपमा वन क्षेत्रको अनुगमन हुने व्यवस्था मिलाउने र आगलागी भएको खबर प्राप्त हुना साथ डढेलो नियन्त्रण गर्ने टोलीको मोबाइल सेटमा सामूहिकरूपमा SMS जाने व्यवस्था मिलाउने ।
- पायक पर्ने ठाउँहरूमा वन डढेलो अनुगमन गर्न टावरहरूको निर्माण गरी डढेलो लाग्ने सिजनमा निरन्तर अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

३.१० वन डढेलो नियन्त्रण गर्ने तरिकाहरू:

- सानो तिनो वन डढेलो नियन्त्रण गर्न जनसहभागितामा स्थानिय सामाग्री जस्तै स्याउला, माटो, पानीको प्रयोग गरी नियन्त्रण गर्ने ।
- मझौला प्रकृतिको वन डढेलो नियन्त्रण गर्न अवस्था हेरी आगो विरुद्ध आगो (Counter Fire) विधि प्रयोग गरी नियन्त्रण गर्ने ।
- ठूलो किसिमको वन डढेलो नियन्त्रण गर्न डढेलो लागेको सामान्यतया २०० मि.पर बाट अग्नि रेखा (Fire Line) निर्माण गरी सो डढेलोलाई थप फैलन नदिइ नियन्त्रण गर्ने ।

३.११ आगलागी विपद् संवेदनशिल क्षेत्र नजिकमा रहेका पानीका स्रोतहरू:

आगलागी नियन्त्रणका निम्ती सबैभन्दा भरपर्दो साधन भनेको पानीको स्रोत नै हो । पानीका स्रोतहरूको पहिचान गर्नु र त्यसको कुसलतापूर्वक परिचालन गर्न सक्ने खण्डमा आगलागी विपद्बाट हुने धनजनको क्षतिलाई उल्लेख्य रूपमा न्युनिकरण गर्न सकिन्छ ।

३.१२ आगलागी विपद् न्यूनीकरण गर्न प्रयोग गर्न सकिने वैकल्पिक उपाय/स्रोतहरू:

- जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू निरन्तर सञ्चालन गर्ने,
- आगलागी भइरहेको समयमा सनपाटको बोराहरू पानीमा भिजाएर छोप्ने,
- फायर एक्सस्टिन्डिगिजरको व्यवस्था गर्ने,
- हरियो रुखका पातहरू र केराको बोक्राहरूको उपयोग गर्ने,
- ओसिलो ठाँउको माटोले आगो निभाउन प्रयोग गर्ने,
- घर घरमा सचित गरी राखिएको पानीको प्रयोग गर्ने ।

३.१३ आगलागी विपद् न्यूनीकरण गर्न अपनाउनु पर्ने कार्यहरू:

महिना	आगलागीका पूर्वसंकेतहरू	ध्यान दिनु पर्ने केही कुराहरू	पूर्वतयारीका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	जिम्मेवारी
सबै	अत्याधिक गर्मी हुनु,	जथाभावी आगो नबाल्ने,	जनचेतना बृद्धि गर्नु पर्ने,	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति/डिभिजन वन कार्यालय
	लु (तातो हावा) चल्नु,	इन्धनलाई सुरक्षित राख्ने,	पूर्वसूचना प्रणालीको विकास,	जिल्ला समन्वय समिति
	सुख्खा वातावरण हुनु,	सलाई, लाइटर जस्ता बस्तुको जतन गर्ने,	सञ्चार माध्यमबाट सूचना प्रवाह गर्ने,	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	हुरीबतास चल्नु,	चुरोट बिँडीका ननिभाई जथाभावि नफाल्ने,	कृत्रिम अभ्यास गर्ने,	सुरक्षा निकायहरू

महिना	आगलागीका पूर्वसंकेतहरू	ध्यान दिनु पर्ने केही कुराहरू	पूर्वतयारीका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	जिम्मेवारी
	पानी नपर्नु तथा पानीका स्रोतमा पानीको मात्रा कमी हुनु,	खर तथा फुसले छाएका घरहरूमा टुकी र आगो वाल्दा सचेत हुने ।	घर वरिपरी पानीको प्रबन्ध मिलाउने,	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	जमिनको सतहमा हेर्दा जलेको जस्तो तिरमिर देखिनु,	आगोको काम सकेपछि राम्ररी निभाउने,	राहत तथा उद्धार सामग्री र कोषहरू पूर्ववत रूपमा तयार राख्ने	डिभिजन वन कार्यालय

३.१४ आगलागी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना:

क्र.सं	रणनीतिक क्रियाकलाप	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	अपेक्षित परिणाम
१	आगलागी र वन डढेलोको निरन्तर अनुगमन प्रणाली स्थापना गर्ने	निरन्तर	सबै स्थानीय तहहरू र डिभिजन वन कार्यालय	आगलागी र वन डढेलो सम्बन्धि निरन्तर जानकारी उपलब्ध भएको हुनेछ
२	मुख्य पुर्वाधार संरचना र सेवाहरूमा आगलागी र वनडढेलोको विरुद्ध सचेतना निर्माणका लागि जानकारी मूलक सामग्रीको विकास गर्ने	निरन्तर	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, डिभिजन वन कार्यालय	आगलागी र वन डढेलो सम्बन्धि जानकारी उपलब्ध भएको हुनेछ
३	वन क्षेत्रको प्रकोपका आगलागी, वन डढेलो र जंगली जनावर आतंक सम्बन्धि आँकलन, नक्शाङ्कन र क्षेत्र निर्धारण गर्ने र सर्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउने	वर्षमा १ पटक	डिभिजन वन कार्यालय	आगलागी प्रकोप क्षेत्रको आगलागी र वन डढेलो प्रकोप नक्सा उपलब्ध भएको हुनेछ
४	जोखिमयुक्त पुर्वाधारहरू, सार्वजनिक तथा निजी भवनहरू आगलागी र वन डढेलो जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन सम्पन्न गर्ने र सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउने	वर्षमा १ पटक	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह, शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय, डिभिजन वन कार्यालय,	आगलागी र वन डढेलो जोखिम स्तर उच्च, मध्यम र सान्य को जानकारी खुला स्रोतका रूपमा सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध हुनेछ
५	विपद् सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने तथा आगलागी र वन डढेलो जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजनाहरूको तर्जमा गरी कार्यान्वयन गर्ने	वर्षमा १ पटक	कृषि ज्ञान केन्द्र	आगलागी र वन डढेलो जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजनाहरू कार्यान्वयन भएको हुनेछ
६	आगलागी हुन सक्ने सम्भावना भएका क्षेत्रहरूको पहिचान गर्ने, खोज तथा उद्धार सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने र जिल्ला प्रशासनमा समय समयमा प्रतिवेदन गर्ने ।	निरन्तर	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहहरू, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायहरू	उच्च जोखिममा रहेका स्थान नजिक खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको पहुँच कायम भएको हुनेछ
७	तालिम प्राप्त जनशक्ती तयारी तथा परिचालन गर्ने, राहत सामग्रीको भण्डारण जिल्ला र इलाका उपशाखामा पूर्वतयारी गर्ने, खानेपानी आपूर्ति तथा पानी संचित गर्ने ट्याङ्कीहरूको निर्माण गर्ने	आवश्यकता अनुसार	नेपाली सेना, जिल्ला प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र स्थानीय तहहरू	आगलागी विपद्को समयमा उद्धारकार्यका लागि दक्ष जनशक्ति, राहत सामग्री तथा आवश्यक पानी उपलब्ध भएको हुनेछ
८	स्वास्थ्य टोली RRT परिचालन, एम्बुलेन्स स्ट्रेचर तथा औषधिहरूको सूची तयारी	विपद्को समयमा	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय र जिल्ला अस्पताल	अत्यावश्यक औषधिहरूको जानकारी प्राप्त भएको हुनेछ
९	आगलागीका वारेमा जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने, स्थानीय संचार माध्यमबाट	निरन्तर	जिल्ला प्रशासन कार्यालय जिल्ला समन्वय समिति	स्थानीय जनतामा जनचेतना विकास भएको हुनेछ

क्र.सं	रणनीतिक क्रियाकलाप	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	अपेक्षित परिणाम
	सचेतनामूलक सन्देश प्रशारण गर्ने		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पत्रकार महासंघ र डिभिजन वन कार्यालय	
१०	आपत्कालिन कोषको व्यवस्था गर्ने, राहत समाग्रीहरूको भण्डारण गर्ने, राहत समाग्रीहरू उचित भण्डारणको अनुगमन गर्ने र जिल्लामा भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने	निरन्तर	जिल्ला प्रशासन कार्यालय स्थानीय तहहरू जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायहरू नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	विपद् पश्चात वितरण गरिने राहत सामग्रीहरूको व्यवस्थित भण्डारण भएको हुनेछ
११	स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत आकस्मिक योजना (Clustereral Curent Planning) तयार गरी सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउने	अल्पकालिन	स्थानीय तहहरू जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायहरू नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	विपद् पूर्व, विपद्को समय र विपद् पश्चात स्रोतहरूको परिचालन गर्न मार्गदर्शन प्राप्त भएको हुनेछ

३.१५ आगलागी विपद् न्यूनीकरणका लागि विद्यमान क्षमता एवं थप आवश्यकता:-

सिनं.	स्रोत र साधनको नाम	इकाई	जम्मा संख्या	कैफियत
१	गाडी	वटा	२०	
२	दमकल	वटा	१	
३	ट्रिपर	वटा	३	
४	ट्रेक्टर	वटा	१	
५	एम्बुलेन्स	वटा	७	
६	मोटरसाइकल	वटा	२५	
७	रेडियो सेट	वटा	१०	
८	तत्काल खटाउन सक्ने जनशक्ति	जना	२५३	प्रहरी-३३ नेपाली सेना-३५ सशस्त्र प्रहरी-४० निजामती कर्मचारी-६८ शिक्षक-४५ प्राविधिक-१० स्वयंसेवक-२० चिकित्सक-२
९	लाइफ ज्याकेट	वटा	१३	
१०	बाल्टी	वटा	१०५	
११	गैँति	वटा	२२	
१२	हेल्मेट	वटा	७५	
१३	झेम्पल	वटा	१५	
१४	प्राथमिक उपचारक	जना	४५	
१५	बेलचा	वटा	३५	
१६	फरुवा	वटा	५७	
१७	घन	वटा	११	

१८	गल	बटा	२३	
१९	गोदाम घर	बटा	१ बटा (५०० परिवारका लागि खाद्यान्न राख्न सकिने)	
२०	राहत सामग्री मौज्दात			
२१	खाद्यान्न		५०० परिवारका लागि ७ दिनको खाद्यान्न	
२२	स्ट्रेचर	बटा	२०	
२३	औषधिको आपतकालीन झोला	बटा	८	
२४	तार जाली	थान	५०	
२५	खानेपानी पाइप	मिटर	१०००	
२६	फेस मास्क	-		
२७	ग्याँस मास्क	-		
२८	ह्यान्ड ग्लोवस	-	२०	
२९	गम्बुट	-	२० जोर	
३०	सेपटी सुज	-		
३१	ड्रागन लाइट	-		
३२	ईमरजेन्सी लाइट	-		
३३	रयाप्लिड रोप	-	१०० मिटर	
३४	क्लाइम्बिङ रोप	-		
३५	इलेक्ट्रिक उड सञ्ज	-	१	
३६	ढुंगा फोड्ने मेसिन	-		
३७	पाल	-	५०	
३८	कम्बल	-	१००	
३९	डेक्ची	-	१५०	
४०	स्टीलको बटुको	-	१००	
४१	स्टील ग्लास	-	१००	
४२	स्टील थाल	-	१००	
४३	डाडु	-	५०	
४४	पन्यु	-	५०	
४५	साडी	-	५० थान	
४६	बुट्टे कपडा	-	२५० मि	
४७	सादा कपडा	-	२५० मि	
४८	जीन कपडा	-	२५० मि	
४९	प्लाष्टिकको जग	-	५०	
५०	Safety Harness	-	३	
५१	Carabiner (Lock)	-	९	

३ विपद्को क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघसंस्थाहरु

क. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति अन्तर्गतको जिल्लास्तरमा रहने क्षेत्रहरु

क्र. सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति	सम्पर्क
१	खोज तथा उद्धार समूह	प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला प्रशासन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
			नेपाली सेना भीमकाली गुल्म	गुल्मपति	
			सशस्त्र प्रहरी	प्रमुख	
			जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख	
			९ वटै स्थानिय तहका	प्रमुख उपप्रमुख	
			सडक डिभिजन इलाम	कार्यालय प्रमुख	
			सँघ सडक कार्यालय झापा	कार्यालय प्रमुख	
			उत्तर दक्षिण लोकमार्ग	कार्यालय प्रमुख	
			जिल्ला सदरमुकाम स्थित पुर्वाधार तथा सामाजिक विकाससँग सम्बन्धित कार्यालयका	कार्यालय प्रमुख	
			९ वटै स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	
			ताप्लेजुङ उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष	
			निर्माण ब्यवसायी संघ	अध्यक्ष	
			पत्रकार महासँघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	
			निजी विद्यालय व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	
बस ट्रक र जीप ब्यवसायी कम्पनीहरु	अध्यक्षहरु				
२	आवास समूह	जिल्ला समन्वय अधिकारी, जिल्ला समन्वय समितिका,	सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख / उपप्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			जिल्ला वन कार्यालय	वन अधिकृत	
			नेपाल रेडक्रस सासाइटी	सभापति	
			शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय, झापा, इलाम	का. प्र.	
			जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	मे. सु.	
			उत्तर दक्षिण लोकमार्ग	कार्यालय प्रमुख	
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स.प्र. जि. अ.	
			सामदायिक वन	अध्यक्ष	
			उपभोक्ता महासंघ	प्रमुख	
			जलश्रोत तथा सिचाइ विकास डिभिजन	प्रमुख	
			नापी कार्यालय	प्रमुख	
			मालपोत कार्यालय	प्रमुख	
			घरेलु तथा साना उद्योग	प्रमुख	
			गैसस महासँघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	
३	गैर खाद्य समूह	नेपाल रेडक्रस	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख/उपप्रमुख	

		सोसाइटी सभापति	सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स.प्र.जि.अ.	
			जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख	
			सशस्त्र प्रहरी बल १ नम्बर गुल्म	प्रमुख	
			उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	
			सामाजिक विकासका लागि प्राविधिक समूह	सचिव	
			पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	
			ट्याक्टर, जिप, पिकअप तथा यातायात ब्यवसायी कम्पनी	अध्यक्ष	
			गैसस महासंघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	
४	संचार तथा समन्वय समूह	प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला प्रशासन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख	
			नेपाली सेना भीमकाली गुल्म	गुल्मपति	
			जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख	
			सशस्त्र प्रहरी बल १ नम्बर गुल्म	प्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख /उपप्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			जिल्ला हुलाक कार्यालय	प्रमुख	
			दुरसंचार कार्यालय	प्रमुख	
			नेपाल रेडक्रस सासाइटी	सभापति	
			उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	
			पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	
			स्थानीय ताप्लेजुड, फक्ताडलुड र तमोर एफएम	स्टेसन मेनेजर	
			दलित वर्ग उत्थान मञ्च	अध्यक्ष	
			गैसस महासंघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	

ख. स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति अन्तर्गतको स्थानियस्तरमा रहने क्षेत्रहरु

विपदको समयमा First Responder सम्बन्धित स्थानिय तहको वडाध्यक्ष हुने ।

क्र. सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति	सम्पर्क
१	खाद्य तथा पोषण समुह	सम्बन्धित स्थानिय तहको कृषि विकास शाखा प्रमुख वा LDMC ले तोकेको व्यक्ति	सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख उपप्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			कृषि ज्ञान केन्द्र ताप्लेजुङ्ग	प्रमुख	
			पशु सेवा तथा पशु अस्पताल ताप्लेजुङ्ग	प्रमुख	
			कृषि विकास शाखा	शाखा प्रमुख	
			पशु सेवा शाखा	प्रमुख	
			डिभिजन स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	
			जिल्ला अस्पताल	प्रमुख	

			सम्बन्धित स्थानिय तहको सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख	
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	
			उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	
			होटल व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	
			कञ्चनजङ्घा महिला समुह	अध्यक्ष	
			नेपाल खाद्य संस्थान	कार्यालय प्रमुख	
			गैसस महासंघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	
			महिला उद्यमी संघ	अध्यक्ष	
२	खानेपानी तथा सरसफाइ समुह	सम्बन्धित स्थानिय तहको भौतिक पुर्वाधार विकास शाखा प्रमुख वा LDMC ले तोकेको व्यक्ति	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख उपप्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			डिभिजन स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	
			खानेपानी तथा सरसफाइ सब डिभिजन	प्रमुख	
			उद्योग वाणिज्य संघ	प्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहको पुर्वाधार तथा सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख	
			पुर्वाधार कार्यालय ताप्लेजुङ्ग	प्रमुख	
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	
			वातावरण संरक्षण तथा बिकास मञ्च	अध्यक्ष	
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	स्वास्थ्य समिति संयोजक	
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	
			जिल्ला अस्पताल	प्रमुख	
			गैसस महासंघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	
३	स्वास्थ्य समुह	सम्बन्धित स्थानिय तहको स्वास्थ्य शाखा प्रमुख वा LDMC ले तोकेको व्यक्ति	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख उपप्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	प्रमुख	
			जिल्ला आयुर्वेदिक स्वा.के.	प्रमुख	
			स्वस्थ्य चौकी तथा उप स्वा.चौकी	प्रमुख	
			नेपाल ग्रामिण सेवा मञ्च	अध्यक्ष	
			सु-आहारा कार्यक्रम	कार्यक्रम संयोजक	
			खानेपानी तथा सरसफाइ सब डिभिजन	प्रमुख	
			पाथिभरा क्याम्पस	प्रमुख	
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सहायक प्रजिअ	
			जिल्ला अस्पताल		
			डिचेनडोडला स्मारक आँखा उपचार केन्द्र	अध्यक्ष	
			गैसस महासंघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	
४	संरक्षण	सम्बन्धित	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	

	समूह	स्थानिय तहका उपप्रमुख / उपाध्यक्ष वा LDMC ले तोकेको व्यक्ति	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख उपप्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			जिल्ला वाल कल्याण समिति	प्रमुख	
			जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख र महिला सेल प्रमुख	
			जिल्ला समन्वय समिति	योजना अधिकृत	
			नेपाल बार एसोसिएसन	अध्यक्ष	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका शिक्षा विकास शाखा सामाजिक विकास शाखा पुर्वाधार विकास शाखा	प्रमुख	
			जिल्ला वाल संजाल	अध्यक्ष	
			नेपाल रेडक्रस	कोषाध्यक्ष	
			महिला जागरण संघ	अध्यक्ष	
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रतिनिधि	
			जिल्ला अस्पताल	प्रमुख	
			गैसस महासंघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	
५	शिक्षा समूह	सम्बन्धित स्थानिय तहका शिक्षा विकास शाखा प्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख उपप्रमुख	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
			सम्बन्धित स्थानिय तहका सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख	
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	
			हिमाली संरक्षण मञ्च	अध्यक्ष	
			महिला उद्यमी संघ	अध्यक्ष	
			रिड नेपाल	कार्यक्रम संयोजक	
			शिक्षण संस्थाहरु	प्रमुख	
			गैसस महासंघ जिल्ला शाखा	प्रमुख	

३.४ क्षेत्रगत समूह (Clusters) का साझेदारहरु र कार्यविवरण

३.४.१. खाद्य तथा पोषण समूह

(क) साझेदारहरु

क्र.सं	साझेदारहरुको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	०२४४६०१४४
२	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख / प्र.प्र.अ.	
३	कृषि ज्ञान केन्द्र	का. प्र.	०२४४६०१३०
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	अध्यक्ष	०२४४६०१०२
५	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	०२४४६०१२०
६	होटल व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	९८४४६५२६१०
७	महिला उद्यमी संघ	अध्यक्ष	
८	पशु अस्पताल तथा पशु सेवा केन्द्र	प्रमुख	०२४४६०१७६
९	नेपाल खाद्य संस्थान	कार्यालय प्रमुख	
१०	कञ्चनजङ्घा महिला समुह	अध्यक्ष	
११	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	

(ख) कार्यविवरण

- निम्न मापदण्डहरु अवलम्बन गरी प्रभावित व्यक्तिहरुका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने:
  - प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने खाद्यान्न।
  - पुरक रासनको रूपमा एक वा दुई खाद्य पदार्थहरु।
  - चामल—प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४०० ग्राम, दाल प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम वनस्पति तेल प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि., नुन-प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

३.४.२. खानेपानी तथा सरसफाई समूह

(क) साझेदारहरु

क्र.सं.	साझेदारहरुको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	०२४४६०१४३
२	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख / प्र.प्र.अ.	
३	खानेपानी तथा सरसफाई सब डिभिजन कार्यालय	सब डिभिजन प्रमुख	०२४४६०११०
४	स्वास्थ्य कार्यालय	स्वास्थ्य प्रमुख	०२४४६०१८९
५	सम्बन्धित स्थानीय तहको सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख	
६	पुर्वाधार कार्यालय ताप्लेजुङ्ग	प्रमुख	
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी ताप्लेजुङ्ग		०२४४६०१०२
८	वातावरण संरक्षण तथा विकास मन्त्र	अध्यक्ष	०२४४६०४६४
९	जिल्ला अस्पताल	प्रमुख	
१०	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	

(ख) कार्यविवरण

- विपद् पश्चात खानेपानी तथा सरसफाईका कारण उत्पन्न हुने रोगहरु फैलिन नदिने।
- विस्थापितहरु (खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरु) का लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाई एवं नुहाउने सुविधाहरुमा उपलब्ध गराउने।
- विस्थापित मानिसहरुलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यावहारिक प्रचलनहरुका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराउने।
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन र विस्थापित मानिसहरु बस्ने शिविरहरुमा सफा-सुगन्धर कायम गर्न तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

(ग) खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड :

- आवश्यक खानेपानी उपलब्ध गराउने।
- शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरु तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरुका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने पियूस अथवा वाटर गार्ड (water guard) अथवा ब्लिचिड पाउडर उपलब्ध गराउने।
- आवश्यक संख्यामा अस्थायी शौचालय र बाथरूमको व्यवस्था गर्ने।
- शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरुलाई जिल्ला स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैर-सरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्य सम्बन्धी किट (kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्धनसम्बन्धी गतिविधिहरु (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने) सञ्चालन गर्ने।

३.४.३. स्वास्थ्य तथा पोषण समूह

(क) साझेदारहरु

क्र.सं.	साझेदार निकायहरु	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	०२४४६०१४३
२	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख	
३	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
४	सम्बन्धित स्थानीय तहको सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख	
५	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०१८९
६	जिल्ला अस्पताल	प्रमुख	
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	उप सभापति	०२४४६०१०२
८	पशु अस्पताल तथा पशु सेवा केन्द्र	प्रमुख	०२४४६०१७६
९	जिल्ला आयुर्वेदिक कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०५०९
१०	स्वस्थ्य चौकी तथा उपचौकी	प्रमुख	-
११	सु आहारा कार्यक्रम	कार्यक्रम संयोजक	-
१२	नेपाल ग्रामिण सेवा मञ्च	अध्यक्ष	९८४२६६०४०२
१३	डिचेनडोडला स्मारक आँखा अस्पताल	अध्यक्ष	०२४४६०१७७
१४	पाथिभरा बहुमुखी क्याम्पस	क्याम्पस प्रमुख	०२४४६०२२८
१५	खानेपानी तथा सरसफाई सब डिभिजन कार्यालय ताप्लेजुङ	कार्यालय प्रमुख	०२४४६०११०
१६	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	

(ख) कार्यविवरण

- जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवं पोषणसम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा गर्ने ।
- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- रोग फैलन गएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (referral Mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुर्याउने ।
- पर्याप्त आपतकालीन आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रममा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भिर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- गम्भिर कुपोषणको उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला स्वास्थ्य प्रमुखलाई मद्दत गर्ने ।
- उल्लेखित कार्यहरू गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

३.४.४. संरक्षण समूह

(क) साझेदारहरू

क्र.सं.	साझेदार निकायहरू	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	०२४-४६०१४४
२	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख	
३	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
४	सम्बन्धित स्थानीय तहको सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख	
५	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रतिनिधि	०२४-४६०१८९
६	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सहायक प्रजिअ	०२४-४६०१९१
७	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	महिला सेल प्रमुख	०२४-४६०१९९
८	बार एसोसिएसन	अध्यक्ष	
९	जिल्ला बाल संजाल	अध्यक्ष	
१०	जिल्ला बाल कल्याण समिति	बालअधिकार अधिकृत	
११	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	कोषाध्यक्ष	
१२	स्थानीय शान्ति समिति	संयोजक	
१३	महिला जागरण संघ	अध्यक्ष	
१४	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	

(ख) कार्यविवरण

- महिला तथा बालबालिका र ज्येष्ठ नागरिक लगायत जोखिममा रहेका समूहहरूलाई आपतकालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहारबाट संरक्षण प्रदान गर्ने ।
- जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपतकालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- आपतकालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहारका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी विपदबाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने ।
- बालमैत्री ठाउँ तथा मनो-सामाजिक परामर्श सम्बन्धी सहयोगको स्थापना गर्ने ।
- बिछोड भएका बालबालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोगपछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधा सहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बालबालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको नियन्त्रण गर्ने ।
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल-बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने ।
- बिछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल-बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- परिवारबाट बिछोडिएका तथा साथ नभएका बालबालिकाहरूर अन्य जोखिममा परेका समुह जस्तै: परिवार नभएका, बृद्धा, अपांग तथा दिर्घ रोगबाट पिडीत समुहका मानिसहरूलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (बास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था)।
- उल्लेखित कार्यहरू गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

३.४.५. शिक्षा समूह

(क) साझेदारहरू

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	०२४-४६०१४४
२	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख	
३	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख	
४	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
५	सम्बन्धित स्थानीय तहको सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख	
६	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	इकाई प्रमुख	०२४४६०१०५
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	
८	हिमाली संरक्षण मञ्च	अध्यक्ष	
९	रिड नेपाल	कार्यक्रम संयोजक	
१०	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	

(ख) कार्यविवरण

- विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण बालबालिकाहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- सुरक्षित सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराएर विपदबाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा बालबालिकाहरू र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुर्याउने ।
- विपदबाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका केटाकेटी तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराउन स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- प्रभावकारी आपतकालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान-प्रदान सुनिश्चित गर्ने ।
- आपतकालीन परिस्थितिमा पहिलो सहयोग उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने ।
- विपद् परेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षा सम्बन्धी सुविधा र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने, ।
- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्त : पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित विद्यालय जाने बालबालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ तथा स-साना बालबालिकाहरूका लागि सुरक्षित ठाउँ खडा गर्ने ।
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध संरचनागत (semi-structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने ।
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- उल्लेखित कार्यहरू गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

३.४.६. खोज तथा उद्धार समूह

(क) साझेदारहरू

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर,
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ	०२४४६०१३३
३	नेपाली सेना भीमकाली गुल्म	गुल्मपति	०२४४६०२००
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०२४०
५	सशस्त्र प्रहरी बल १ नम्बर गुल्म	प्रमुख	०२४४६०५७०
६	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख	
७	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
८	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति		
९	सडक डिभिजन कार्यालय इलाम, झापा	कार्यालय प्रमुख	
१०	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग	कार्यालय प्रमुख	०२४४६०५८०

११	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०२४४६०१०२
१२	ताप्लेजुड उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष	९८५२६७२४८०
१३	निर्माण व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	
१४	निजि विद्यालय व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	
१५	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	
१६	बस, ट्रक र जिप व्यवसायी कम्पनी	अध्यक्षहरु	
१७	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	
१८	जिल्ला अस्पताल	प्रमुख	

(ख) कार्यविवरण

- विपद्को लगत्तै उपकरणसहित खोजी तथा उद्धार (SAR) टोली खटाउने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने ।
- सबै सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समूह (जोखिममा रहेका व्यक्तिहरू लगायत) सबैलाई न्यायोचित रूपमा गरिएको उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोगसम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन गर्ने ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेश गर्ने ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन गर्ने ।
- २४ घण्टाभित्र समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने ।
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोगसम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने ।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

३.४.७ आवास समूह

(क) साझेदारहरु

क्र.सं	साझेदारहरुको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१.	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
२.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	९८५२६३७७७७
३.	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख	
४.	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतहरु	
५.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०२४०
६.	सशस्त्र प्रहरी बल १ नम्बर गुल्म	प्रमुख	०२४४६०५७०
७.	जिल्ला वन कार्यालय	जिल्ला वन प्रमुख	०२४४६०१४३
८.	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०११७
९.	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग	कार्यालय प्रमुख	०२४४६०४४७
१०.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति,	०२४४६०५८०
११.	सामदायिक वन उ.महासघ	अध्यक्ष	०२४४६०१०२
१२.	सामुदायिक विकासका लागि बैकल्पिक समुह	अध्यक्ष	
१३.	जलश्रोत तथा सिचाइ विकास डिभिजन	डिभिजन प्रमुख	
१४.	नापी कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०२४४६१०६१
१५.	घरेलु तथा साना उद्योग	कार्यालय प्रमुख	०२४४६०२१९

१६	मालपोत कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०२४४६०१०६
१७	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	मे. सु.	०२४४६०१९६
१८	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति		
१९	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	

(ख) कार्यविवरण

- निम्न मापदण्डहरूलाई अवलम्बन गरी विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै सुरक्षित बस्ने स्थान वा अस्थायी शिविरहरूको प्रबन्ध मिलाउने।
  - औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र।
  - औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४.५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री।
  - एक सेट कपडा।
  - नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति।
  - एक सेट भाँडा।
- शिविर बन्द गर्ने र बहिर्गमन रणनीति बनाउने।
- शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्ने।
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थल संचालकहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत गर्ने।
- शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको अभिलेख राख्ने।
- उल्लेखित कार्यहरू गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

३.४.८. गैर खाद्य समूह

(क) साझेदारहरू

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर,
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रजिअ	०२४४६०१३३
३	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख	
४	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतहरू	
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति,	०२४४६०१०२
६	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०२४०
७	सशस्त्र प्रहरी बल १ नम्बर गुल्म	प्रमुख	०२४४६०५७०
८	उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष	०२४४६०१२०
९	सामाजिक बिकासका लागि प्राविधिक समुह	अध्यक्ष	०२४४६०३८२
१०	जिप, ट्याक्सी र ट्याक्टर ब्यवसायीहरू	प्रमुख	
११	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति		
१२	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष	

(ख) कार्यविवरण

- जिल्लामा कम्तीमा १०० परिवारको लागि गैर-खाद्य सामग्रीको भण्डारण गरी राखे ।
- गैर-खाद्य सामग्रीहरूलाई बाल केन्द्रित बनाउने ।
- विपद्पीडितहरूलाई विपद्को स्तर कम भएको ७२ घण्टा भित्र गैरखाद्य सामग्री आवश्यकता पहिचान गरी सामग्री वितरण प्रक्रिया सुरु गर्ने ।
- नव सुत्केरीहरू तथा नवजात शिशुहरूको आवश्यकतालाई पुरा गर्ने गरी बेगलै २५ सेट बाल गैरखाद्य सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्ने ।
- यस्ता सहयोग उपलब्ध गराउँदा उनीहरूलाई जीवन निर्वाह गर्न, संस्कृतिलाई कायम राख्न, प्रतिकूल मौसम तथा हावापानीबाट बच्न, व्यक्तिगत स्वाभिमान तथा गोपनीयता बनाई राख्न महिला, बालबालिका, पुरुष तथा सुत्केरी र शिशुलाई उपयुक्त न्यूनतम आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने ।
- उल्लेखित कार्यहरू गर्दा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

३.४.९. संचार तथा समन्वय समूह

(क) साझेदारहरू

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर,
१	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ	०२४४६०१३३
३	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख / उपप्रमुख	
४	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी	
५	सम्बन्धित स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतहरू	
६	नेपाली सेना भीमकाली गुल्म	गुल्मपति	०२४४६०२००
७	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जिल्ला प्रहरी प्रमुख	०२४४६०२४०
८	सशस्त्र प्रहरी बल १ नम्बर गुल्म	प्रमुख	०२४४६०५७०
९	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०२०९
१०	जिल्ला हुलाक कार्यालय	प्रमुख	०२४४६०१२३
११	स्थानीय ताप्लेजुड, फक्ताडलुड, ताप्लेजुड र तमोर एफ एम	ष्टेशन मेनेजर	४६०५९५/४६०५६४
१२	दुरसंचार कार्यालय	प्रमुख	
१३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०२४४६०४४४
१४	नेपाल पत्रकार महसघ	अध्यक्ष	०२४४६०१०२
१५	दलित वर्ग उत्थान मञ्च	अध्यक्ष	९८५२६८११७५
१६	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति		

(ख) कार्यविवरण

- सचेना मूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- मौसम तथा कुनै पनि विपद् सम्बन्धी पूर्व अनुमानहरूको जानकारी लिइराखे र त्यसको संचार गर्ने ।
- आपतकालीन समयमा सार्वजनिक तथा व्यापारिक सञ्चार साधनको अभाव रहेको अवस्थामा स्याटलाईट फोन तथा संस्थाको तटस्थतामा असर नपर्ने गरी जिल्ला आपतकालीन सेवा संचालन केन्द्र, नेपाल प्रहरी, नेपाली सेनाको सञ्चार नेटवर्क समेत प्रयोगमा ल्याउने ।

- सूचना प्राप्त हुन साथ प्रमुख जिल्ला अधिकारीसँग छलफल गर्ने र सूचना वितरण प्रकृया निर्माण गरी स्थानीय एफ.एम तथा अन्य उपलब्ध माध्यमको प्रयोग गरी सूचना प्रसारण गर्ने ।
- संकटाभिमुख क्षेत्रहरूमा पूर्व मनसुन, प्रकोप सम्भावना र जोखिम वारे छलफल चलाउने र संकटाभिमुख क्षेत्रमा सम्बन्धित संकट सम्बन्धी सामुदायिक अभिमुखीकरण कार्य गराउन सम्बन्धित समूहलाई सूचनाहरू उपलब्ध गराउने ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने ।